

DEVOS, Dries (eigenlijk P.J. Andries) (Handzame 10 januari 1894 – Handzame 26 juli 1960). Studeerde Germaanse filologie aan de Katholieke Universiteit Leuven. Devos maakte de Eerste Wereldoorlog aan het IJzerfront mee en was in Alveringem ten huize van Cyriel Verschaeve getuige van het onderhoud met Frans van Cauwelaert, waarbij ook Adiel Debeuckelaere, Hendrik Borginon, Filip de Pillecyn en Oscar de Gruyter aan-

Dries Devos lag in 1924 mee aan de basis van de West-Vlaamse Roomsche Katholieke Vlaamsche Nationale Vereeniging. Devos wees in een beginselverklaring (1931) het solidarisme van Joris van Severen af. (ADV.N)

wezig waren (1918) en waar de tegenstelling omtrent 'bestuurlijke aanpassing' onverholen aan het licht kwam. De invloed van Verschaeve werd duidelijk in de geleidelijke radicalisering die zich bij Devos voltrok. Hij behoorde tot de organisatoren van het Zoldercongres (1920), met de verboden redevoering van Verschaeve. Met Oscar Dambre vormde hij in datzelfde jaar een voorlopig Joe English-comité, kern en uitgangspunt voor de eerste IJzerbedevaart. In december 1921 publiceerde Devos een open brief in *Ons Leven*, om de groeiende nationalistische ontstemming en malaise in de katholieke Vlaamse studentenbeweging bekend te maken. Hij werd, na Hilaire Gravez en Berten Pil, in 1922 voorzitter van het Algemeen Vlaamsch Hoogstudentenverbond.

Bijzondere betekenis bezit Devos ten aanzien van twee markante gebeurtenissen in West-Vlaanderen: de stichting van de Roomsche Katholieke Vlaamsche Nationale Vereeniging (RKVN) op 16 maart 1924 (de RKVN ging later op in het Katholiek Vlaamsch Nationaal Verbond-KVN), en de Beginselverklaring van 15 februari 1931.

Het RKVN, geesteskind van de groep rond het weekblad *Vlaanderen*, verwierp, vooral in zijn West-Vlaamse geledingen, elke confessionele neutraliteit in de Vlaamse strijd, doch kwam niettemin in botsing met Mgr. Gustave Waffelaert (1925 en 1927). Devos streed verder in *Jong Dietschland*.

De RKVN was de eerste stap naar een katholieke solidarisme en betekende het definitieve einde van de Godsvrede. Devos was ten nauwste betrokken geraakt in onderhandelingen met de christelijke arbeidersbeweging in Tielt (eind 1924). Odiel Spruytte en Prosper Moncarey hebben deze onderhandelingen bijgewoond. Devos vroeg aandacht voor de sociale kwestie binnen en niet naast het nationalistisch standpunt, waardoor het conflict met Joris van Severen onvermijdelijk werd. Eind augustus 1928 legde hij het voorzitterschap van het gouvbestuur van het KVN West-Vlaanderen neer, onder meer omdat dit bestuur nog achter Van Severen stond.

Op de gouvbestuursvergadering van 15 februari 1931 verdedigde Devos een Beginselverklaring, gesteund door Jeroom Leuridan en Kamiel de Vleeschauwer. Devos gewaagde daarbij op sociaal-economisch vlak meer van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Hij voerde aan dat het zogenaamde solidarisme een beletsel was voor de eenheid onder allen en dat het etnische karakter van Vlaanderen (Verschaeviaans) vóór een politiek grootneerlandisme (Robrecht de Smet, Van Severen) ging. Vruchteloos poogde hij de nee-stemmer Van Severen te overhalen. Devos werd waarnemend gouvhoofdman, maar stond kort daarna zijn functie af aan Leuridan, nadat Verschaeve eind 1931 niet geslaagd was in een laatste verzoeningspoging. Van 1932 af reeds verminderde de rol van Devos.

Van Severen en het Verdinaso gingen hun eigen weg. Leuridan verhoogde zijn parlementaire prestige en *Jong Dietschland* zieltoogde. Na 1934 begon een meer teruggetrokken leven. Devos werd geen lid van het **Vlaamsch Nationaal Verbond** (VNV). Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 1938 was hij lijsttrekker van de Vlaams-nationalistische lijst, die de absolute meerderheid behaalde. Devos werd tot burgemeester van Handzame benoemd en kon in tegenstelling tot de meerderheid van zijn West-Vlaamse collega's, dit ambt tijdens de bezetting blijven uitoefenen. Tijdens de repressie konden hem weinig feiten ten laste worden gelegd, maar hij werd niettemin uit zijn ambt ontzet. Daarna werd hij nog voorzitter van het heropgerichte **Algemeen-Nederlands Verbond** in West-Vlaanderen en in 1954 lid van de redactiecommissie voor de (tweede) uitgave van het verzameld werk van Verschaeve. Hij was ook bestuurslid van het in 1955 opgerichte **genootschap De Nederlanden in Europa**.

LITERATUUR: A. de Bruyne, *Joris van Severen. Droom en daad*, 1961; – H.-J. Demoen, *Jeroom Leuridan. Recht en trouw*, 1963; – A. de Bruyne, *Lodewijk Dosfel 1881-1925. Kultuurflamingant, activist, nationalist*, 1967; – H.J. Elias, *25 jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, I-III, 1969; – R. Vanlandschoot, 'Het drama van Cyriel Verschaeve en Robrecht de Smet 1918-1925', in *Verschaeviana* (1970) en (1972); – L. Vos, 'Het "Zoldercongres". Perikelen rond het VIe Grootnederlands studentencongres. Leuven 20-23 maart 1920', in *WT*, jg. 40, nr. 2 (april-juni 1981), p. 65-84; – L. Vos, *Bloei en ondergang van het AKVS*, 2 dln., 1982; – P. Renard, *De ideologische en organisatorische problemen van het Vlaams-nationalistische in West-Vlaanderen 1919-1931*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1983; – B. de Wever, *Greep naar de macht. Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde. Het VNV 1933-1945*, 1994.

ROMAIN VANLANDSCHOOT*